

datum	onderwerp
17 maart 2016	nawoord op toelichting college op bestuurlijke reactie
pagina	auteur
1 van 3	Drs. P. Hofstra RO CIA

Geachte raad,

Op 16 maart 2016 heeft het college u een brief gestuurd waarin het aangeeft hoe het aankijkt tegen de hoofdconclusies van het even daarvoor door de rekenkamer gepubliceerde rapport 'Kwetsbaar vertrouwen'. De rekenkamer vindt dit tamelijk opmerkelijk en ongebruikelijk, omdat het college reeds in kader van bestuurlijk hoor en wederhoor een bestuurlijke reactie naar de rekenkamer heeft gestuurd, welke ook integraal en voorzien van een nawoord is opgenomen in het rekenkamerrapport.

De brief is des te opmerkelijker, omdat de daarin opgenomen reactie op onderdelen afwijkt van de officiële aan de rekenkamer verzonden reactie. De rekenkamer heeft in het officiële nawoord hierop niet kunnen reageren. In deze brief doet de rekenkamer dit alsnog.

algemeen

In algemene zin gaat het college in zijn tweede reactie volledig voorbij aan de uitkomsten van het onderzoek en dicht de rekenkamer een visie op integriteit toe die op geen enkele wijze spoort met de conclusies en aanbevelingen van de rekenkamer. Zo doet het college de rekenkamer tekort met de stelling dat de rekenkamer "integriteit als een apart en geïsoleerd spoor wil neerzetten" en met het verwijt aan de rekenkamer "terug te willen gaan in de tijd te gaan door integriteit primair in instrumenten en afvinklijstjes te willen plaatsen." Dit is nu precies niet hetgeen de rekenkamer bepleit in het rapport. Wel constateert de rekenkamer dat in het verbeterprogramma, waarin het borgen van een integere werkwijze bij inkopen en aanbestedingen een van de drie hoofddoelstellingen is, specifieke en permanente aandacht voor integriteit tekortschiet. Daarbij miskent de rekenkamer zeker niet de stelling van het college dat "de realiteit van nu complexer is en dat dit vergt dat ambtenaren stevig in hun professionele schoenen staan, bij hun handelen de juiste afwegingen maken en daarin integriteit een plek geven." Maar, het onderzoek toont nu juist aan dat dit in de praktijk nog niet altijd gebeurt. Ook toont het onderzoek aan dat de beleving op de werkvloer is dat het maken van juiste afwegingen in het handelen niet vanzelf gaat en dat hier, meer dan nu het geval is, meer specifieke aandacht voor moet komen.

Het college geeft verder aan dat het afgelopen jaar in het teken heeft gestaan van de uitwerking en implementatie van heldere kaders en processen en dat "nu het accent wordt verlegd naar het verder ontwikkelen van professionaliteit zodat iedereen is toegerust op de complexiteit van elke dag." Het college gaat hierbij evenwel volledig voorbij aan de constatering in het onderzoek dat kaders weliswaar zijn uitgewerkt en geïmplementeerd, maar nog niet afdoende in de praktijk functioneren. Dat laatste dient eerst te gebeuren, voordat het college zonder meer het genoemde accent gaat verleggen.

Het voorbeeld dat het college aanhaalt inzake het verlengen, uitbreiden en tussentijds ophogen van contracten is naar de mening van de rekenkamer een voorbeeld waarbij met extra alertheid vanuit inkoop naar integriteitaspecten moet worden gekeken. De rekenkamer vindt het dan ook een stap in de goede richting dat het college in zijn brief nu toezegt dat het hiermee aan de slag zal gaan en hierover aan de commissie VOF wil rapporteren.

focus op opzet en bestaan

Bij de reactie op enkele van de zeven hoofdconclusies heeft het college zaken hier en daar anders verwoord dan in de bestuurlijke reactie en ook informatie toegevoegd. Net als in de aan de rekenkamer toegestuurde reactie is ook hier de rode draad dat het college zich met name focust op de opzet en het bestaan van beheersmaatregelen. Op de werking van maatregelen in de praktijk gaat het college niet in.

datum
17 maart 2016

pagina
2 van 3

Zo wordt bijvoorbeeld in hoofdconclusie 1 gesteld dat er veel werk is verzet op het gebied van integriteit en dat er veel nieuwe kaders zijn. Ook het inkoopproces is opnieuw beschreven en ingericht. Het 'goede gesprek' moet worden geborgd, conform het overall concernplan 2016. Dit plan is echter nog niet gereed en de beoogde maatregelen werden ten tijde van het onderzoek niet uitgevoerd. In het onderzoek van de rekenkamer bleek dat het goede gesprek over houding en gedrag volgens de medewerkers juist niet plaatsvond.

Hetzelfde geldt voor de argumentatie bij hoofdconclusie 4 dat integriteit een doorlopend onderwerp van gesprek is (waar het college in zijn reactie aan de rekenkamer overigens nog schreef 'dient te zijn'). Dat integriteit doorlopend wordt besproken, kan de bedoeling zijn; uit het onderzoek blijkt dat dit in de praktijk niet gebeurt.

Ook de procedures voor contractmanagement (reactie op hoofdconclusie 2) waren ten tijde van het onderzoek nog niet opgesteld; Bovendien dekten de in opzet aanwezige beheersmaatregelen niet alle geconstateerde integriteitrisico's af. De op contractmanagement gerichte maatregelen werden, blijkens het onderzoek, in de dagelijkse uitvoering niet adequaat toegepast. Van een toets op integriteit in de praktijk is, behoudens de integriteittoets op nieuwe leveranciers, geen sprake. Ook de aandacht voor het beschikbaar zijn van voldoende gekwalificeerd, personeel heeft de rekenkamer tijdens haar onderzoek niet kunnen waarnemen. Uit het onderzoek blijkt dat de medewerkers een hoge werkdruk in combinatie met het niet beschikbaar zijn van voldoende gekwalificeerd personeel ervaren, en dat dit een belemmerende factor is op de werking van de beheersmaatregelen.

onderkennen belang

Naast het gegeven dat het college te veel de focus legt op de opzet en het bestaan van beheersmaatregelen, wordt ook in deze brief de aanwezigheid van integriteitsrisico's door het college onvoldoende onderkend. Zo schrijft het college bij hoofdconclusie 1 dat slechts sprake is van een spanning als rechtmatigheidkaders een minder doelmatige keuze noodzakelijk maken. Dit zou slechts in beperkte mate het geval zijn. De rekenkamer kan dit laatste op basis van de onderzoeksresultaten met inbegrip van de geanalyseerde inkoopdossiers niet bevestigen.

onzorgvuldig

Tot slot is het college in deze brief opnieuw onzorgvuldig met de bevindingen van de rekenkamer omgegaan. Gelijk aan de reactie van het college aan de rekenkamer, schrijft het college dat de dossiervorming in orde zou zijn. De noodzakelijke documenten zouden volgens het college binnen de organisatie aanwezig zijn en de rekenkamer zou dit niet goed hebben getoetst. Uit het onderzoek blijkt echter dat de noodzakelijke documenten die aanwezig moeten zijn, ook van nog niet afgeronde trajecten, niet op de door de gemeente in de procesbeschrijving voorgeschreven plaatsen in de dossiers waren terug te vinden. Voor zover de documenten aanwezig zijn, is niet duidelijk waar deze documenten zijn opgeslagen. Dit is niet één vastgestelde, voor iedereen toegankelijke plaats, maar kan overal zijn. De rekenkamer heeft het voldoen aan de dossiervoorschriften getoetst, en is derhalve niet nagegaan en heeft ook niet kunnen beoordelen of de noodzakelijke documenten mogelijkerwijze nog elders in de organisatie aanwezig zouden zijn. Door het niet aanwezig zijn van de documenten op de daarvoor aangewezen plek in het dossier, opdat deze documenten ook voor controledoelinden toegankelijk zijn, is de besluitvorming over het inkoop- en aanbestedingsproces onvoldoende inzichtelijk en controleerbaar.

datum

17 maart 2016

pagina

3 van 3